

Rinze Ijbema - Klaagliederen 5, 19-22.

[1] 'Heer, gaat u dan binnen afzienbare tijd het koningschap over Israël herstellen?' Dat was een vraag van de leerlingen van Jezus, die ze Hem stelden net in deze tijd, in de dagen tussen Pasen en Pinksteren, tussen opstanding en hemelvaart. Herstelt u binnenkort het koningschap voor Israël - als ik me niet vergis is het niet de vraag die jij vandaag aan de Heer zou stellen. Hij is opgestaan maar nog niet weggegaan. Wat zou jij aan Hem voorleggen? ... Of het nu iets is voor jezelf of dat het iets is over God, niet veel van ons zouden denk ik komen met een vraag over het koninkrijk Israël.

Het valt op dat de Heer helemaal niet negatief reageert op hun vraag. Nee, Hij geeft geen direct antwoord; dat is kennelijk niet nodig. Maar Hij neemt de inhoud van de vraag wel serieus. Hij antwoordt: 'Het is niet jullie zaak om te weten wat de Vader in zijn macht heeft vastgesteld over de tijd en het ogenblik waarop deze gebeurtenissen zullen plaatsvinden.' Kortom: het zal gebeuren, maar hoe en wanneer, dat maakt de Vader uit. Maar kennelijk gaat het wel om het herstel van het koninkrijk Israël.

Maar als het dan wel een zinnige vraag is van de leerlingen staan wij mooi langs de zijlijn. Toch? Hoe raakt ons het herstel van Israël? Ik hoop dat we vanmorgen samen ontdekken dat het ons wel raakt, misschien anders dan je denkt, misschien meer dan je denkt. Het aanknopingspunt is dit: God heeft het eens aan mensen zoals jou en mij beloofd: jullie krijgen van Mij **[2]** 1. een land, **[3]** 2. een koning en **[4]** 3. een tempel. En kijk eens: ze krijgen het. Denk maar aan Jozua, die het land verovert. Aan David, die koning wordt. Aan Salomo die een tempel bouwt. Maar wat gebeurt er dan? Op een gegeven moment is het land in de hand van de vijand, **[5]** de tempel is een ruïne **[6]** en de koningen zijn dood. **[7]** Wat komt er dan uit van Gods beloften? Dat is de vraag van Israël, dat is de vraag van het Bijbelboek Klaagliederen, dat is de vraag van Jezus' leerlingen.

Ik nodig je uit om vlak naast onze broers en zussen van toen te gaan staan. God belooft zijn volk zijn trouw - maar... Maar waarom is de tempel dan verwoest? Waarom laat de Here Jezus dan straks zijn leerlingen alleen? Waarom heb jij dan het gevoel dat je er alleen voor staat? Terwijl God belooft heeft: Ik ben je trouw, Ik ben er bij. Zo mag je Hem zelfs noemen, het is zijn eigennaam: Jahwe, Ik ben er bij, Ik ben trouw. En daarom is hun probleem het onze: 'Heer, u hebt ons geheel en al verworpen, uw toorn tegen ons is onbegrensd.' Wat valt daar tegen in te brengen?

1. Het begint met een belijdenis: God regeert. **[8]** God regeert, daar mag je een uitroep teken achter zetten. Maar die belijdenis spreekt niet vanzelf. **[9]** Deze week gaan we opnieuw de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en van andere oorlogen herdenken. En dan denk je ook terug aan alle Joodse mensen die in die oorlog zijn vermoord. Opgejaagd, gevangen genomen, de slachthuizen in. Zes miljoen mensen. Met hoeveel zijn we hier? Een paar honderd? Zes miljoen... Regeert God? Voor je het weet staat er een vraagteken achter.

En dat vraagteken kan er ook zomaar staan als het over jou persoonlijk gaat. We zijn met een paar honderd, dus ik moet het noodgedwongen algemeen houden. De stelling dat God regeert kan zomaar een vraag worden. Door een ongeluk. **[10]** Een ziekte. Dan botst je eigen ervaring wel eens met wat je graag wilt geloven: God regeert. Zoals de ervaring van onze broers en zussen uit de tijd van Klaagliederen, uit de tijd van Israël's ballingschap, botste met wat ze graag wilden geloven. Dat God regeert. Maar ze zien er niets meer van. Wie was er aan de macht? Die heidense koning vanuit z'n verre hoofdstad, vanuit de anti-godsstad Babel. Waar is Gods trouw aan zijn volk? Aan ons?

[11] Soms geeft God tekenen, dat Hij er is, dat Hij trouw is, dat je terecht belijdt dat Hij regeert. Dat kan God op heel verschillende manieren doen. Hij kan je soms zomaar rust geven, als je ligt te piekeren in bed. Hij kan je soms onder de indruk laten komen van zijn koningschap in de schepping. Hij kan je door iemand anders soms zo maar bemoedigen, dat je weet: God denkt aan mij. Hij kan je een lied laten horen, of een tekst, dat je weet: dit is voor mij. Bij de avondmaalstafel. Bij een doop. Daar is Hij, jouw God. Hij regeert jouw leven. Zo is het goed.

Voor Israël golden die drie dingen die ik noemde als sacramenten van God. Zichtbare tekens van zijn belofte, van zijn aanwezigheid. Dat ging om het land, dat Hij gaf, de koning in Jeruzalem en de tempel in Sion. Je kunt je voorstellen, dat juist die drie Gods volk van toen bemoedigden en herinnerden aan Gods trouw. Hun land: **[12]** de wereld is groot en vijandig. Maar midden in die wereld ligt het hun beloofde land, vruchtbaar, van vader op zoon in eigendom, dat je elke dag opnieuw voorziet van dagelijks brood. En dan een koning. **[13]** Die regeert namens God. Als hij dat goed deed, dan wist je zeker: God regeert. En een tempel. **[14]** Hij regeert niet alleen, Hij is ook bereikbaar. Je kunt naar Hem toe om genade, om troost, om antwoorden. God regeert. Hij is trouw.

Wat moet je dan als alle drie verdwenen zijn? **[15]** Als de hemel zwijgt? De koning niet langer regeert op de plaats van God? Als je land in handen van je heidense vijanden is gekomen? Wat kun je doen? Je kunt zeggen: zeg God vaarwel en leef! **[16]** Dus: ga gewoon je eigen gang. Dat kun je nog zeggen, vandaag. God moet mij niet? Dan hoeft ik Hem niet. Als ik zijn leiding niet ervaar, dan zal ik

mijn eigen leven leiden. Toch zou ik het niet doen, God vaarwel zeggen en je eigen leven leiden. Het is het advies dat ooit de vrouw van Job aan hem gaf, toen hij op de puinhopen van zijn leven zat. Alles was hij kwijt. God regeert? God trouw? Niets van te zien. Zegt zijn vrouw tegen hem: zeg God vaarwel en sterf. En dat klopt. Goed, zeg God maar vaarwel. Maar dan houdt het pas echt op. Die keus, dat is een anti-keus.

Er zijn mensen geweest, die een andere keus gemaakt hebben. De gemeente in Jeruzalem in de tijd van de ballingschap koos anders. 'Maar u, HEER, zetelt voor eeuwig, uw troon staat vast van geslacht op geslacht.' Jahwe, zo noemen ze Hem, HEER in hoofdletters: de trouwe. God regeert, uitroepteken! **[17]** Hij regeert voor eeuwig. Voor eeuwig is inderdaad allereerst: voor altijd. En voor eeuwig is ook: voorbij onze horizon. Niet wat je ziet bepaalt of God regeert, maar wat je gelooft. Wat God je te geloven geeft. Van geslacht tot geslacht: er zal bij God een generatie komen, die het meemaakt: dat God in hun tijd Israël herstelt.

Die belijdenis, die vraag ik jou vandaag om ook uit te spreken. God regeert. Al ligt er van alles in puin, dat is niet doorslaggevend. De troon van God is niet gegrond op onze voorspoed en op ons geluk. De troon van God rust op recht en op gerechtigheid. Dat is: op zijn eigen diepe verbondenheid met wat recht is en goed. God regeert eerlijk. Omdat Hij het is. Dit is echt fundamenteel. Niet jij maakt tenslotte uit hoe de wereld en hoe je eigen leven geregeerd moet worden, maar God. Ook als je het niet ziet, ook als je het niet begrijpt: Hij regeert. Dat is iets om te geloven, dat is iets om te belijden.

Ik kan me voorstellen dat je daar je vragen bij hebt en je twijfels. Ik zou zeggen: dat moet ook. Je kent en belijdt God als een rechtvaardig God - hoe kan er dan überhaupt onrecht bestaan? Je kent en gelooft Gods beloften - waarom komt er dan niets van terecht? Als dat geen vragen en twijfels oplevert, wat geloof je dan eigenlijk? Maar: het uitgangspunt blijft Gods eerlijkheid, en zijn beloften. Je mag Hem je vragen stellen, je klachten bij Hem uitschreeuwen zoals in heel het boek Klaagliederen gebeurt. Maar diep van binnen kan dat alleen, omdat je gelooft dat Hij regeert.

2. Nu is de volgende stap die ik aan de hand van het slot van Klaagliederen wil zetten, dat als je belijdt dat God regeert, dan jij de dan bekeert. Of "jij", dat moet dan even tussen aanhalingstekens. "Onze" bekering is niet van ons, alsof ik het doe. Bekeren klinkt heel actief, maar ik zou zeggen: probeer het maar. **[18]** Bedenk een zonde, waar je momenteel last van heb, en zeg het maar tegen

jezelf: ik stop er mee, ik doe het nooit weer. En? Zou het lukken? Zou het deze keer wel lukken? Even eerlijk: de ervaring van de meeste christenen is: negen van de tien keer niet. Je kunt het niet. **[19]**

Daarom staat er ook hier in de bijbel: 'Breng ons terug bij u, HEER, laat ons terug keren.' Daar zit bij hun een dubbele bodem in: terugkeer uit ballingschap is terugkeer naar God, maar terugkeer naar God is altijd tegelijk bekering. Ergens anders schrijft Jeremia (31, 18): 'Breng mij bij u terug, laat mij terugkeren, want u, HEER, bent mijn God.' En dan heb je de kern te pakken. Ons terugkeren tot God is altijd tegelijk Gods ingrijpen. Alleen Hij is in staat je leven zo radicaal op de kop te zetten. Mijn bekering is zijn werk. **[20]**

Het is dan wel belangrijk om scherp te hebben waarom het is alsof God zijn volk niet meer trouw zou zijn. Waarom zwijgt God? Waarom toorn Hij? Waarom overkomt ons dit leed? Dat zijn de vragen in de Klaagliederen. Oké, maar wanneer je bidt om bekering, dan belijdt je daarmee tegelijk wat het obstakel is in de verhouding tussen God en jezelf. Want als om bekering bidt, dan weet je dat er zonde bij jou zit. En dat dat te maken heeft met Gods zwijgen, kwaad? verdrietig? En ik zeg niet dat deze bezinning eenvoudig is, de bezinning op je eigen tekort. **[21]**

Voor mijn idee speelt het bewustzijn van ons eigen tekortschieten (of het moeilijk vinden om dat in de vergelijking tussen God en ons in te brengen) ook een rol bij dat gedicht van die jongen van 15 over zijn oudoom die SS-er was, dat gedicht dat afgekeurd is voor de lezing bij de dodenherdenking. Los van of dat wel of niet moet: juist een gelovige moet in de spiegel durven kijken van de ander die fout is. Ander voorbeeld: John Piper twitterde over Anders Breivik, die Noor die bijna honderd kinderen vermoord heeft: 'Anders Breivik is geen monster van een andere planeet. Hij is een monster van onze vader Adam. En we hebben allemaal dezelfde ziekte.' **[22]**

Die schuldbelijdenis, die kom je in heel het boek Klaagliederen telkens weer tegen. Ook in hoofdstuk 5, zoals we gelezen hebben. Eerst komen de zonden van de vorige generaties aan de orde, waar ze nu onder te lijden hebben. Vers 7: 'onze voorouders hebben gezondigd, nu dragen wij hun schuld.' Die verantwoordelijkheid hebben we kennelijk zelfs tegenover de generaties die na ons komen. Wij moeten zien te voorkomen dat zij de gevolgen van onze zonden moeten dragen. Maar tenslotte is er ook ieder zijn eigen verantwoordelijkheid, vers 16: 'Wee ons, wij hebben gezondigd!'

Wat is dan hier de conclusie? Dat het domweg je eigen schuld is? Nee, dat zou inderdaad dom zijn om te zeggen. Soms zit er wél een direct verband tussen de keuzes die je maakt en wat je aan tegenslagen overkomt. En heel vaak ook niet. Die ziekte, dat ongeluk, die ballingschap is niet het

gevolg van die ene aanwijsbare zonde van je. Wat je wel kunt zeggen is: die ellende die je ziet, die godverlatenheid, die moet je God niet verwijten. Hij zwijgt soms, ja, maar dat begon ermee dat wij (de mensheid) niet luisterden en dat niet luisteren ons (de mensen) in het bloed zit. Daarom moet je, bij al je vragen over Gods regering, altijd beginnen met onze bekering. En God vragen om daar werk van te maken.

3. En gebeurt er dan ook wat? Laten we weer beginnen bij Israël. **[23]** Wat voor herstel wilden onze broeders en zusters van toen? Nou, ze vragen dit: 'Laat het ons gaan als voorheen.' Het mooiste nieuws wat ze zich konden voorstellen was dat het weer wordt zoals vroeger. Als je wel eens min of meer gedwongen bent verhuisd kun je je al een beetje voorstellen hoe dat voor hen was. Weet je het nog? **[24]** Een eigen land, een koning tussen God en mensen, een tempel van God in hun midden. Wat wil een mens nog meer?

Maar ze hebben het dus niet zien gebeuren. Klaagliederen 5 eindigt met een andere conclusie. 'Werkelijk, u hebt ons geheel en al verworpen, uw toorn tegen ons is onbegrensd.' **[25]** Voor hen leek dat het laatste woord te moeten zijn. Verwerping. Toorn. Land? Hm. Een stukje Juda. Een stukje Galilea. Maar na verloop van tijd waren die Romeinse heidenen de nieuwe vreemde overheersers. Koning? De koning was op een gegeven moment een Edomiet, zo'n vervloekte. En de tempel droeg zijn naam: de tempel van Herodes. Geen wonder dat de leerlingen van de Heer Hem de vraag stellen: 'Heer, gaat u dan binnen afzienbare tijd het koningschap over Israël herstellen?'

Die vraag, dat is hun geloofsbelijdenis. De negatieve conclusie van Klaagliederen 5, zij wisten dat ze daar om Jezus' wil opnieuw een open vraag van mochten maken. Nee, God zal ons niet voor altijd verwerpen, niet eeuwig zal Hij toornen. Want om Jezus' wil is de tirannie van zonde en dood voorbij. Het is Pasen geweest. Zou er dan nu geen herstel komen? God houdt zijn beloften toch? Dat geloven ze. Maar dit is wat de Heer zegt: 'Het is niet jullie zaak om te weten wat de Vader in zijn macht heeft vastgesteld over de tijd en het ogenblik waarop deze gebeurtenissen zullen plaatsvinden.' Er zijn dingen die Jezus zegt dat Hij en wij aan de Vader moeten overlaten. Maar wat ze zelf zullen gaan ervaren is dat Gods trouw aan zijn volk op het punt staat in een andere versnelling verder te gaan. God blijft zijn volk wonderlijk trouw.

Let op: zij droomden van een nieuw Israël, een veilig stukje Godsrijk in de grote boze wereld. Maar God vraagt ze straks in zijn naam de wereld te heroveren. **[26]** 'Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen.' Kijk, zij hoopten op een nieuw koning David, zodat je als mens mag weten

dat God regeert. Maar straks maken ze iets anders mee: Christus' hemelvaart, zijn eigen troonsbestijging. **[27]** Hij is de grote koning, waar David en Salomo bij verbleken. En zij wilden graag een tempel, een plaats om God te vinden, antwoorden te krijgen, troost te zoeken en vergeving. Maar wat leert Christus? Het gaat niet om de tempel, maar hierom: dat je God aanbidt in Geest en in waarheid. **[28]**

Die Geest, daar gaat het om. Hoe is God zijn volk trouw? Door ze zijn Geest cadeau te geven, zijn kracht in eigen persoon. **[29]** Klaagliederen 5: 13-15 vertelde ons over de ellende van jong en oud in Gods volk. 'Jongemannen moeten molenstenen torsen, jongens wankelen onder een last van hout. De oudsten zijn verdwenen uit de poort, de jeugd staakt het snarenspeel. De vreugde is verdwenen uit ons hart, onze reidans is veranderd in rouw.' Straks geeft Christus zijn Geest en moet je horen hoe die ellende dan beantwoordt wordt, in Handelingen 2, 17-18: 'Aan het einde der tijden, zegt God, zal ik over alle mensen mijn geest uitgieten. Dan zullen jullie zonen en dochters profeteren, jongeren zullen visioenen zien en oude mensen droomgezichten. Ja, over al mijn dienaren en dienaressen zal ik in die tijd mijn geest uitgieten, zodat ze zullen profeteren.'

God is zijn volk wonderlijk trouw, want zijn plannen van herstel blijven niet beperkt tot het volk Israël. Het wonder is, dat de Geest van Christus al die vroegere vijandvolken van Gods volk net zo hard bekeert. Israëls herstel? Niet dát beloofde land, niet díe koning, niet díe tempel. Gods plannen zijn veel grootser. Geloof het maar, Hij regeert de hele wereld. Zijn Geest komt overal en spreekt alle talen. Luister, ik geef toe dat ik niet precies weet wat God met z'n eerstgeboren zoon, met Israël nog voorheeft. Maar ik weet wel dat Gods plan van terugkeer uit ballingschap verder reikt dan Joden uit Babel. Door Christus zijn de deuren wereldwijd opengegaan: welkom in het volk van God.

Oké, dat betekent dat het plan van God nog niet af is. Het herstel van Gods volk komt met vallen in opstaan. Dat merk je aan het feit dat die zonde in jouw leven nog zo sterk is. Dat merk je bij een ongeluk, bij een ziekte. Maar midden in deze wereld is de komst van de Geest, is Pinksteren een sacrament, een teken, van Gods trouw aan zijn volk, zijn trouw aan jou, aan u. Jahwe regeert. Hij is trouw. Herstel is geen vraag maar werkelijkheid. Van nu, voor altijd.

Amen.